

HOTĂRÂREA CURȚII

12 februarie 1992*

Regatului Țărilor de Jos și alții împotriva Comisiei Comunităților Europene

„Concurență — Întreprindere publică — Autorități poștale — Servicii de mesagerie”

Cauzele conexe C-48/90 și C-66/90

În cauzele conexe C-48/90 și C-66/90,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de domnii A. Bos, consilier juridic în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, și J. W. de Zwaan, consilier juridic adjunct în cadrul aceluiași minister, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Țărilor de Jos, 5, rue C. M. Spoo (cauza C-48/90), și

Koninklijke PTT Nederland NV și PTT-Post BV, reprezentate de domnii P. V. F. Bos și M. C. E. J. Bronckers, avocați în Baroul din Rotterdam, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnilor Loesch și Wolter, 8, rue Zithe (cauza C-66/90),

reclamanți,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii J. H. J. Bourgeois, consilier juridic principal, B. Jansen și B. J. Drijber, membri ai serviciului juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Roberto Hayder, reprezentant al serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâtă,

susținută, în cauza C-66/90, de către:

* Limba de procedură: olandeza.

Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers - en Expresbedrijven și **Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport**, asociații de drept olandez, cu sediile în Amsterdam și respectiv în Rijswijk, reprezentate de domnul M. J. Geus, avocat în Baroul din Haga, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului L. Dupong, 14a, rue des Bains,

European Express Organisation, asociație de drept francez, cu sediul la Paris, reprezentată de domnul R. Wojtek, avocat în Baroul din Hamburg, și de domnul E. Grabitz, Profesor la Freie Universität Berlin, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului P. Palinkas, 38, rue Paul Wilwertz, și de

Association of European Express Carriers, asociație de drept belgian, cu sediul în Bruxelles, reprezentată de domnul I. G. F. Cath, avocat în Baroul din Haga, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului L. Dupong, 14a, rue des Bains,

interveniente,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei 90/16/CEE a Comisiei din 20 decembrie 1989 privind prestarea de servicii de poștă rapidă în Țările de Jos (JO 1990, L 10, p. 47),

CURTEA,

compusă din domnul O. Due, președinte, Sir Gordon Slynn, domnii R. Joliet, F. A. Schockweiler, președinți de cameră, G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco și M. Zuleeg, judecători,

avocat general: domnul W. Van Gerven,

grefier: domnul J.-G. Giraud

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale părților în ședința din 10 iulie 1991,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 16 octombrie 1991,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 2 martie 1990, Regatul Țărilor de Jos a solicitat, în temeiul articolului 173 primul paragraf din Tratatul CEE, anularea Deciziei 90/16/CEE a Comisiei din 20 decembrie 1989 privind prestarea de servicii de poștă rapidă în Țările de Jos (JO 1990, L 10, p. 47, cauza C-48/90).

2 Prin cererea depusă la grefa Curții la 15 martie 1990, Koninklijke PTT Nederland NV și PTT-Post BV (denumite în continuare „PTT”) au solicitat, de asemenea, în temeiul articolului 173 paragraful al doilea din Tratatul CEE, anularea Deciziei 90/19/CEE (cauza C-66/90).

3 Prin Ordonanța din 5 decembrie 1990, Curtea a permis ca Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers - en Expresbedrijven, Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport, European Express Organisation și Association of European Express Carriers să intervină în sprijinul pretențiilor Comisiei în cauza C-66/90.

4 Prin Ordonanța din 4 iunie 1991, Curtea a trimis cauza C-66/90 în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene.

5 Prin Ordonanța din 21 iunie 1991, Tribunalul de Primă Instanță și-a declinat competența în această cauză astfel încât Curtea să poată hotărî cu privire la cererea în anulare a deciziei respective.

6 Prin Ordonanța din 22 iunie 1991, Curtea a decis să conexeze cauzele C-48/90 și C-66/90 în scopul procedurii orale și al pronunțării hotărârii.

7 Articolul 2 din Legea olandeză din 26 octombrie 1988 de modificare a legislației privind funcționarea serviciului poștal – Legea poștei (Staatsblad, 1988, 522, denumită în continuare „Legea poștei”) a substituit un sistem de concesiune exclusivă cu monopolul legal acordat anterior fostei regii a PTT pentru toate transporturile de scrisori de până la 500 g în Țările de Jos, provenite și destinate Antilelor Olandeze și Arubei, precum și țărilor străine.

8 Titularul acestei concesiuni exclusive, PTT Nederland NV, are obligația de a asigura pentru fiecare persoană, în întreaga țară, în schimbul unei retribuții, transportul scrisorilor și a altor pachete în condițiile stabilite prin decret ministerial. PTT Nederland NV i-a încredințat filialei sale, PTT-Post BV, executarea obligațiilor care îi revin în temeiul acestei concesiuni.

9 Articolul 12 din Legea poștei interzice, la primul alineat, altor persoane decât concesionarul transportul retribuit de scrisori de până la 500 g, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite cele trei condiții prevăzute la alineatul (2) litera (a) punctele 1-3, și anume dacă:

— serviciul oferit este semnificativ mai bun, în ceea ce privește viteza transportului, garantarea acestei viteze și posibilitatea de localizare în cursul transportului, decât serviciul oferit de transportul rapid obișnuit;

— transportul este efectuat la un tarif care, pentru transportul în Țările de Jos sau în străinătate, este mai mare decât cel reglementat pentru această prestație de către administrația publică, și anume 11,90 HFL pentru scrisorile cu destinația în Țările de Jos sau în Comunitate și 17,50 HFL pentru scrisorile cu alte destinații; și, în cele din urmă,

— transportul este efectuat de un transportator înregistrat.

10 În urma unor discuții informale cu PTT la 5 octombrie 1988, Comisia le-a informat la 7 noiembrie 1988 că Legea poștei ridică anumite probleme în ceea ce privește regulile de concurență prevăzute de tratat.

11 Printr-un mesaj telex din 29 noiembrie 1988, Comisia a informat Guvernul Țărilor de Jos că, în urma unei prime investigații, serviciile sale au ajuns la concluzia că articolele 2 și 12 din Legea poștei erau incompatibile cu articolul 90 din tratat coroborat cu articolele 30, 59, 85 și 86 din tratat.

12 Comisia a afirmat în special că Legea poștei supunea întreprinderile de mesagerie unor condiții restrictive care le defavorizau considerabil în raport cu serviciile de mesagerie ale PTT și le împiedica să continue să ofere anumite servicii, în special cele furnizate la un preț mai mic decât prețul minim stabilit prin decret regal. Condiția stabilită la articolul 12 alineatul (2) litera (a) punctul 1 din Legea poștei nu oferea nici cea mai mică certitudine juridică serviciilor internaționale de mesagerie. Condiția stabilită la punctul 2 făcea imposibilă, în nenumărate cazuri, orice concurență prin preț și avea același efect ca un acord privind prețurile. Articolul 90 alineatul (2) din tratat nu era aplicabil, dat fiind că veniturile pe care PTT le înregistra din loturile trimise prin serviciul de livrare rapidă nu erau esențiale pentru a le permite să-și îndeplinească sarcinile. După ce a invitat Guvernul Țărilor de Jos să își prezinte punctul de vedere, Comisia a arătat că, în ipoteza în care factorii menționați în mesajul telex necesitau confirmare, s-ar putea considera obligată să adopte o decizie în temeiul articolului 90 alineatul (3) din tratat.

13 Într-o scrisoare din 16 ianuarie 1989, Guvernul Țărilor de Jos a prezentat observații care justificau, în opinia sa, dispozițiile contestate.

14 Comisia a avut de asemenea contacte cu organizațiile profesionale ale serviciilor de mesagerie, care i-au trimis comentariile lor cu privire la luarea de poziție a Guvernului Țărilor de Jos din 16 ianuarie 1989.

15 La 20 decembrie 1989, Comisia a adoptat decizia contestată, fără să fi avut între timp un nou schimb de opinii cu Guvernul Țărilor de Jos.

16 Această decizie, adresată Țărilor de Jos, conține următorul dispozitiv:

„Articolul 1

Dispozițiile articolelor 2 și 12 din Legea olandeză din 26 octombrie 1988 privind funcționarea serviciului poștal, coroborate cu dispozițiile Decretului de aplicare din 19 decembrie 1988, care îi rezervă societății PTT - Post BV serviciul rapid de colectare, transport și distribuție de scrisori de până la 500 g la un preț mai mic de 11,9 HFL către destinații din interiorul Comunității și de 17,5 HFL pentru destinații din afara Comunității, precum și obligația de a înregistra, în prealabil, tarifele, impusă de Decretul din 12 mai 1989, sunt incompatibile cu articolul 90 alineatul (1) din Tratatul CEE, coroborat cu articolul 86 din respectivul tratat.” »

17 În considerentele deciziei, Comisia, după ce a afirmat că PTT - Post BV dispune de o poziție dominantă pe piața livrării de scrisori de până la 500 g, expediate din Țările de Jos, explică în ce fel Legea poștei duce la abuzuri de poziție dominantă. Legea poștei duce la o extindere a poziției dominante existente pe piață de la serviciul poștal de bază la serviciul de mesagerie; pentru livrările rapide de până la 500 g, în categoria de prețuri care nu depășesc 11,9 HFL, Legea poștei obligă utilizatorii să recurgă la serviciile PTT - Post BV și ajunge astfel să le impună prețuri și condiții neechitabile; în cele din urmă, Legea poștei duce la o limitare a ofertei pe piață. Comisia consideră în continuare că Legea poștei are un efect negativ asupra schimburilor între statele membre. Pe de altă parte, condițiile de aplicare a articolului 90 alineatul (2) din tratat nu sunt îndeplinite, extinderea poziției dominante nefiind neapărat necesară pentru a garanta PTT veniturile necesare pentru ca acestea să-și îndeplinească misiunea.

18 Pentru o expunere mai amplă a faptelor din cele două cauze, a derulării procedurii, precum și a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate în cele ce urmează numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

19 Regatul Țărilor de Jos și PTT susțin că un anumit număr de cereri de anulare întemeiate, pe fond, pe lipsa de competență a Comisiei în ceea ce privește adoptarea deciziei contestate în temeiul articolului 90 alineatul (3) din tratat, pe încălcarea de către Comisie a dreptului la apărare, a unor norme fundamentale de procedură, pe lipsa unei motivări suficiente a deciziei contestate și pe încălcarea articolelor 86 și 90 alineatele (1) și (2) din tratat.

Cu privire la motivul întemeiat pe lipsa de competență a Comisiei

20 Reclamantele susțin pe fond lipsa de competență a Comisiei pentru adoptarea deciziei contestate în temeiul articolului 90 alineatul (3) din tratat. Astfel, întrucât nu conține nicio derogare expresă de la articolele 169 și 170 din tratat, această dispoziție nu îi permite Comisiei să constate că un stat membru a încălcat normele tratatului, ci, în cel mai bun caz, o autorizează, astfel cum a stabilit Curtea în Hotărârea din 19 martie 1991, denumită „Telecom”, Franța/Comisia (C-202/88, Rec. p. I-1223), să specifice, prin norme generale, obligațiile care decurg, pentru statele membre, din articolul 90 alineatul (1) din tratat.

21 Comisia răspunde că articolul 90 alineatul (3) poate constitui temeiul juridic al unei măsuri care vizează să constate și să pună capăt unei încălcări a articolului 90 alineatul (1) din tratat.

22 Pentru a stabili sfera competenței conferite Comisiei în temeiul articolului 90 alineatul (3), această dispoziție trebuie privită în contextul articolului 90 în ansamblul său și a misiunii atribuite Comisiei în temeiul articolelor 85 - 93 din tratat.

23 În această privință, este necesar să se reamintească faptul că articolul 90 alineatul (1) le impune statelor membre obligația, în ceea ce privește întreprinderile aflate în proprietate publică și întreprinderile cărora le acordă drepturi speciale sau exclusive, de a nu adopta sau menține nicio măsură contrară normelor din tratat, în special celor din domeniul concurenței.

24 Alineatul (2) al articolului citat prevede că întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal nu intră în sfera de aplicare a normelor tratatului, în special a normelor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor reguli de concurență ar împiedica realizarea, în drept și în fapt, a misiunii speciale care le-a fost încredințată.

25 Articolul 90 alineatul (3) îi atribuie Comisiei misiunea de a asigura respectarea, de către statele membre, a obligațiilor care le sunt impuse, în ceea ce privește întreprinderile menționate la articolul 90 alineatul (1) și îi atribuie în mod expres competența de a interveni în acest sens prin intermediul a două instrumente juridice, de natură diferită, și anume directivele și deciziile.

26 În ceea ce privește directivele, Comisia are competența, astfel cum a stabilit Curtea în Hotărârea din 19 martie 1991, Franța/Comisia, menționată anterior, de a adopta norme generale care să specifice obligațiile care rezultă din tratat și care li se impun statelor membre în ceea ce privește întreprinderile menționate la alineatul (1) din acest articol.

27 În ceea ce privește competențele pe care Comisia le poate exercita în temeiul articolului 90 alineatul (3) prin intermediul deciziilor, acestea sunt diferite de cele pe care aceasta le poate exercita prin intermediul directivelor. O decizie este adoptată cu privire la o situație specifică dintr-unul sau mai multe state membre și conține în mod necesar o apreciere a situației respective în lumina dreptului comunitar; aceasta arată consecințele care decurg pentru statul membru în cauză, ținându-se seama de cerințele impuse de îndeplinirea unei anumite misiuni atribuite unei întreprinderi în cazul în care aceasta este însărcinată cu gestionarea de servicii de interes economic general.

28 Pentru a nu lipsi cu totul de efect util competența de a adopta decizii, care îi este conferită prin articolul 90 alineatul (3), Comisia trebuie, prin urmare, să fie împuternicită să constate că o anumită măsură de stat este incompatibilă cu normele tratatului și să arate care sunt acele măsuri pe care statul căruia îi este adresată decizia trebuie să le adopte pentru a se conforma obligațiilor care decurg din dreptul comunitar.

29 Recunoașterea unei asemenea competențe Comisiei se dovedește a fi, de asemenea, indispensabilă pentru a-i permite să-și îndeplinească atribuțiile care îi sunt conferite prin articolele 85 – 93 din tratat de a asigura aplicarea regulilor de concurență și de a contribui astfel la instituirea unui regim de concurență nedenantată în cadrul pieței comune, în sensul articolului 3 litera (f) din tratat.

30 În fapt, Comisiei îi este imposibil să-și îndeplinească în totalitate misiunea dacă nu poate sancționa decât comportamentele anticoncurențiale ale întreprinderilor în temeiul competenței decizionale care i-a fost atribuită de Consiliu, în baza articolului 87 din tratat, fără a putea acționa direct, în temeiul articolului 90 alineatul (3) din acest tratat, împotriva statelor membre care adoptă și mențin, în ceea ce privește întreprinderile publice și cele cărora le acordă drepturi speciale sau exclusive, măsuri care produc un efect anticoncurențial similar.

31 Trebuie să se arate, de asemenea, că, într-adevăr, competențele pe care Comisia le poate exercita în ceea ce privește statele membre prin intermediul deciziilor, în temeiul articolului 90 paragraful (3) din tratat, trebuie comparate cu cele care îi sunt conferite la articolul 93 din tratat pentru a constata incompatibilitatea cu piața comună a unui ajutor de stat care denaturează sau este de natură să denatureze concurența.

32 În fapt, în cele două cazuri, Comisia are puterea de a interveni nu în ceea ce privește întreprinderea căreia i s-a acordat posibilitatea de a nu respecta normele privind concurența, ci în ceea ce privește statul membru care este responsabil de atingerea adusă concurenței.

33 În cadrul acestui motiv, reclamantele susțin în continuare că recunoașterea unei astfel de competențe Comisiei i-ar permite să constate că un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care decurg din tratat, utilizând o procedură care privează statul în cauză de garanțiile care îi sunt oferite la articolul 169 din tratat și aducând astfel atingere competențelor pe care dispoziția respectivă le rezervă Curții.

34 În măsura în care acest argument urmărește să-i impute Comisiei comiterea unei deturnări a procedurii, trebuie să se reamintească, astfel cum s-a menționat anterior, că, similar articolului 93 din tratat, care prevede o examinare permanentă de către Comisie a ajutoarelor publice, articolul 90 alineatul (3) îi permite acesteia să aprecieze, prin intermediul unei decizii, conformitatea cu tratatul a măsurilor pe care statele membre le adoptă sau le mențin în ceea ce privește întreprinderile menționate la articolul 90 alineatul (1).

35 O astfel de putere de apreciere, pe de o parte, nu încalcă în niciun fel competențele pe care articolul 169 din tratat le conferă Curții; pe de altă parte, aceasta nu aduce atingere respectării dreptului la apărare pe care această dispoziție o garantează statelor membre.

36 Astfel, în ceea ce privește primul aspect, astfel cum a recunoscut Curtea în Hotărârea din 30 iunie 1988, Comisia/Grecia (226/87, Rec. p. 3611), decizia adoptată de Comisie poate face obiectul, în fața Curții, a unei acțiuni în anulare introdusă de statul membru destinat și poate

servi drept temei în cadrul unei acțiuni în neîndeplinirea obligațiilor în temeiul articolului 169 din tratat, în cazul în care statul membru destinat nu se conformează.

37 În ceea ce privește argumentul privind respectarea dreptului la apărare al statului membru în cauză, trebuie să se arate că simplul fapt că articolul 90 alineatul (3) nu prevede, contrar articolului 93, o procedură care să asigure respectarea acestor drepturi, nu poate fi invocat pentru a-i nega Comisiei competența de a adopta decizia contestată; în fapt, conform jurisprudenței, chiar în lipsa unor dispoziții exprese, principiul general al respectării dreptului la apărare se impune oricărei instituții comunitare care trebuie să adopte un act de natură să afecteze destinatarul (a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, C-301/87, Rec. p. I-307).

38 Întrebarea dacă, în speță, Comisia a respectat acest principiu va fi verificată în cadrul motivului întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare.

39 În aceste condiții, trebuie să fie respins, în cele două cauze, primul motiv întemeiat pe lipsa de competență a Comisiei de a adopta decizia contestată.

Cu privire la motivele întemeiate pe încălcarea dreptului la apărare

40 Reclamantele susțin că, prin adoptarea deciziei contestate, Comisia a încălcat dreptul la apărare, care se numără printre principiile generale ale dreptului comunitar.

41 Regatul Țărilor de Jos arată că telexul Comisiei din 29 noiembrie 1988 nu poate fi considerat o adevărată comunicare a obiecțiilor care prezintă toate considerentele pe care se bazează decizia contestată. Mai mult, acesta susține că, în cursul perioadei care s-a scurs între luarea sa de poziție din 16 ianuarie 1989 și data adoptării deciziei atacate, și anume 20 decembrie 1989, nu a avut ocazia de a-și prezenta punctul de vedere, cu toate că, între timp, Comisia luase cunoștință de poziția întreprinderilor private de mesagerie.

42 PTT susțin că, anterior adoptării unei decizii asemeni celei din speță, Comisia ar fi trebuit să audieze întreprinderile în cauză, la fel cum era obligată să le audieze anterior adoptării unei decizii în temeiul Regulamentului nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204). Comisia, însă, nu a avut decât un singur contact cu reclamantele, în octombrie 1988.

43 Comisia neagă că ar fi încălcat dreptul la apărare prin adoptarea deciziei atacate. Guvernul olandez a fost audiat cu privire la fiecare din obiecțiile reținute în decizia contestată. Întrucât procedura în temeiul articolului 90 alineatul (3) se derulează între Comisie și statul membru în cauză, Comisia nu a putut să le audieze separat pe PTT.

44 În ceea ce privește motivul întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare, comisia față de Regatul Țărilor de Jos, trebuie subliniat că, în conformitate cu o jurisprudență constantă,

respectarea dreptului la apărare, în orice procedură declanșată cu privire la o persoană și care este în măsură să conducă la un act care cauzează prejudicii acesteia, constituie un principiu fundamental de drept comunitar și trebuie să fie garantat, chiar și în absența unei reglementări specifice (a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, citată anterior).

45 Acest principiu prevede ca statului membru în cauză să i se comunice, anterior adoptării deciziei în temeiul articolului 90 alineatul (3) din tratat, o expunere precisă și completă a obiecțiilor pe care Comisia intenționează să le formuleze împotriva sa.

46 Curtea a hotărât că acest principiu obligă, de asemenea, ca statul membru în cauză să aibă posibilitatea de a-și prezenta în timp util punctul de vedere privind observațiile care sunt prezentate de părțile terțe interesate (a se vedea Hotărârea din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, citată anterior).

47 În cazul din speță, însă, trebuie să se constate că mesajul telex din 29 noiembrie 1988 nu conține o prezentare completă și clară a obiecțiilor pe care Comisia intenționa să le invoce în decizia contestată. Astfel, Comisia se limitează la a ridica, în termeni generali, problema incompatibilității Legii poștei cu articolul 90 alineatul (1) coroborat cu articolul 86 din tratat, fără a prezenta diferitele elemente constitutive ale unei încălcări a acestui articol, astfel cum au fost prezentate ulterior în decizia contestată.

48 Trebuie adăugat că Regatul Țărilor de Jos nu a fost audiat de către Comisie ulterior scrisorii sale din 16 ianuarie 1980 și, în special, nu a avut posibilitatea de a lua o poziție cu privire la consultările pe care Comisia le-a avut cu organizații profesionale de servicii de mesagerie. Comisia, însă, a recunoscut în cursul procedurii scrise că respectivele consultări au fost necesare pentru a-i permite să-și formeze o opinie cu privire la efectele previzibile ale Legii poștale asupra activităților întreprinderilor private de mesagerie.

49 În aceste condiții, trebuie să se constate că dreptul la apărare al Țărilor de Jos a fost încălcat prin faptul că, în ceea ce o privește, Comisia a omis să-i adreseze acestui stat membru o comunicare care să conțină o prezentare exactă și clară a obiecțiilor invocate în decizia contestată și prin faptul că Guvernul Țărilor de Jos nu a fost audiat între 16 ianuarie 1989 și data adoptării deciziei contestate, în special cu privire la consultările pe care le-a avut Comisia cu organizațiile profesionale de servicii de mesagerie.

50 În ceea ce privește motivul întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare al PTT, care îi reproșează Comisiei faptul că nu au fost audiate, trebuie să se arate, înainte de toate, că aceste întreprinderi sunt beneficiarele directe ale măsurii de stat contestate și că acestea sunt desemnate nominal în Legea poștei, că decizia contestată face trimitere directă la ele și că acestea suportă direct consecințele economice ale acestei decizii.

51 În aceste condiții, trebuie să se constate că aceste întreprinderi dispun de dreptul de a fi audiate.

52 Trebuie să se observe în continuare că, în octombrie 1988, Comisia nu a avut decât discuții informale cu PTT, că aceasta s-a limitat la a informa aceste întreprinderi cu privire la problemele pe care Legea poștei le ridică în ceea ce privește regulile de concurență din tratat și că nu le-a prezentat niciodată obiecțiile sale concrete cu privire la măsura de stat în cauză.

53 În aceste condiții, trebuie să se constate că dreptul PTT de a fi audiat a fost încălcat de Comisie.

54 Rezultă din cele menționate anterior că acțiunile introduse de Regatul Țărilor de Jos în cauza C-48/90 și de PTT în cauza C-66/90 sunt întemeiate și că decizia contestată trebuie anulată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a căzut în pretenții în cauzele C-48/90 și C-66/90, aceasta trebuie obligată la plata cheltuielilor de judecată din cele două cauze. Părțile care au intervenit în sprijinul concluziilor Comisiei își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

declară și hotărăște:

1) Decizia 90/16/CEE a Comisiei din 20 decembrie 1989 privind prestarea în Țările de Jos de servicii de poștă rapidă este anulată.

2) Comisia este obligată la plata cheltuielilor de judecată în cauzele C-48/90 și C-66/90.

3) Intervenientele își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Due	Slynn	Joliet	Schockweiler	Grévisse	Mancini
Kakouris	Moitinho de Almeida	Rodríguez Iglesias	Díez de Velasco	Zuleeg	

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, 12 februarie 1992.

Grefier
J.-G. Giraud

Preşedinte
O. Due